

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא ק"ג.

ק"ג.

עין משפט נר מצוה

(א) רש"ל מוקף ג' תיבות אלו, (ב) תמורה ו, (ג) נ"ג תוס' לקמן קטו, ד"ה אלמנה, (ד) אמר לך, (ה) דברים כדן, (ו) ז"ל וספ"א, (ז) וחס כמו ד"ה והאמר רבי יוחנן וע"י שטרף את: תוס' ד"ה אמר רב פפי, (ח) ע"י מ"מ פ"ג ממלוה מה שמירץ בסס הרשב"א,

גבי צעל הצניט. כלומר זכותא דצעל הצניט איכא תרי חוקי לזכותו: **והא טבע ליה קמון.** ומה עדים שמצדו אותו מלרימין: **ודלמא לנחר הכי.** דלולי עדים מהתם פריעה צו ציוס דלא עבר צצל תלין: **כל זמנו.** עד שעבר עליו: **ולעולם.** בתמיהה. וצצציל שמצדו כל היום ולל נתן יהא שכיר זה נאמן לעולם לומר לא התקבלתי ואס רואה צעה"צ ליצבע לא נאמן וכל כך השהה שכיר שכרו: **א"ר תמא צר עוקצא ננגד כל היום של צביעה.** יוס אחד לאחר זמנו נתנו לו חכמים ליצבע ויטול: **בתנ"י המלוה אס חבירו.** והגיע זמן ולא פרע לו: **לא ימשכנו.** אפי' צבוק אלל צצ"ד: **ולא יכנס לציטו.** צגמ' מפרש צמאן קאי: **היו למשכנו צצניהס:** נוטל אחד ומחזיר אחד. צצעה שהא נריך לזה יחזירו לו מושס המחזר העצוט ויעכז את השני וכשילטרך זה לשני יטול זה את הראשון ויחזיר את השני כדמפרש ואילן מחזיר את הכר צלילה ואת המחרישה ציוס: **מס.** הלוח אין משיצ העצוט לירשין שאין כאן מלוט העצוט אלל ימכרו ויגצה חובו דהשצ תשיצ לו כמיצ"ס ולא לירשין: **שליסי יוס.** זמן צ"ד: **גמ' ושליח צ"ד מנחה נוחו.** אף הוא אינו רשאי ליכנס לציטו ולמשכנו אלל רואחו צבוק ומנתק דבר שאוחו צידו ממנו: **ממשכנו.** משמע צמוך הציט: **חיליה מתוך הציט משמע דהא ריחייא ורכז צגו צימא שמיח:** **לעולם צצעל חוב.** קאמר ולא תידוק מיניה הא כלים אחרים חובו דצכלים אחרים עובר משוס לא תצא אל צינו ולהכי איצטרך להוסוף ללו שני משוס ריחייס ורכז וחד משוס לא תצא אל ציטו: **ממשמע שנאמר צמוץ פעמוד.** ויזילא אליך את העצוט וכי איני יודע שהשאי יזילאנו אלל מי יזילאנו אס לא צעה"צ: **מאי ללו לרכוס שליח צ"ד נו'.** שיכנס לתוך הציט וה"ק והאיש דהוא שליח צ"ד ואשר אתה נושה צו יזילא אליך: **לא**

הגהות הב"ח

(א) גמ' והא קאבע ליה קמון: (ב) שם משוס הא לא אריא (כ"כ קאמרי) תא"מ וי"צ ס"א חסור: מיהוסא והכי קאני: (ג) שם נוחו נמי לא גזירה שמא יכנס לציטו: (ד) תר"ה קלינה וכו' אס יודשין ששכרו כדפרישית וכן משמע בפ' (ה) ד"ה השתא שהיה לא השתה אוחו אלל: (ו) ד"ה וי שפר וכו' לצדו צמי לא תשיבא:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה ואת. לכן מפר"ט כו ועוד נראה לר"מ כו. וי"צ וכן פי' הראש"ש ועוד אלל הרמב"ם ורמב"ן ורשב"א וש"ס מפרשים כפריש"י החורשות וכן מחרישה דממ"י מחרישה ממש וקושית מוס' מירך כפ"ט דמת"י מיי"י עבר ומשכנו וכו' ומתוך קושית מוס' ד"ה מחזיר כו' ומש"ש זיל אהדידה ר"ל צצעת מלל"ס דאי' להחזיר כ"ל איני אלל צצעת מלל"ס דוקא הניך לגוף אש או כ"ל איני אלל ש"ד כמו ללוחת כו' א"כ והצ"ח והרשב"א חיליו דלף לכתלה עומד למשכן שלל צצעת מלל"ס כ"ל איני וכ"ה צירושאלי לא דעת הרמב"ם צוה כדעת מוס' דכלי איני אסור לעולם למשכן ואס משכנו חייב להחזיר מיד והר"ה מירך דמת"י מיי"י צצנתו מדעתו ואפי"ה חייב להחזיר וכ"כ הרמב"ם אחד כו' ואחד שנתנו לו מדעתו וכמ"ס צצ"ע שם (כח"מ פ"י טו) סעי' טו וע"ס צבע"י יב דפסק דכלי איני מחזיר מיד וע"ס צבניה אלל כפוף סעי' ו' כתב ומחזיר אותם צצעת מלל"ס והעיקר כדעת רמב"ם דמחזיר מיד:

ונוטל הכי פירושו יציא ראייה ששכרו ואז יהיה נשבע ונוטל ויהיכא דקמני המע"ה היינו יציא עדים שקצץ לו שמים שהעדים יודעים הקליפה אס יודעין ששכרו (ו) כדפריך וכן משמע צפרק כל הנצבעין דקאמר עלה ראייה דלשלס קמני ראייה דלשצב ועוטל היינו שיציא ראייה ששכרו ויהיה נשבע ונוטל:

השתא דמטא זמן חיוביה רמי אנפשיה ומדבר. וא"ת א"כ צומנו אמאי נשבע שכיר ונוטל לימא צעה"צ איני וזכר עתה אלל היינו לי עד שיעלה עמוד השחר שאזכור אס נתמי אס לאו כיון שאמר זמנו אנו פוטרים אותו מטעם זה ועוד קשה צמודה צמקאט אמאי אין צעל הצניט נשבע דרמי אנפשיה ומדכר שלל נשבע לשקר וי"ל דחוקה שאין צעה"צ עובר צצל תלין לא מהני אלל היכא דאיכא חוקה דלין שכיר משהה שכרו צהדיה כמו שאפרש צסמוך ואס היה יכול צעה"צ לטעון היינו לי עד שיעלה עמוד השחר לא הימא כאלן חוקה דלין שכיר משהה שכרו שהרי לא השהה (ו) אהו אלל מצעו ממנו צצ"ד ולא רלו ליתן לו ושהו אותו לעמוד השחר: **וכ"כ שכיר עובר ככל תגול.** וא"ת צעל הצניט נמי אית ליה הך חוקה שאינו עובר צצל תגול וי"ל דחמיר ליה לאו אחד כמו שנים אי"י צלאו הכי משני ליה שפיר וא"ת ומ"מ איכא חוקה דלין צעה"צ עובר צצל תלין כנגדו והוא כ"ל וצרי והמע"ה וי"ל דחוקה של צעל הצניט אינה חוקה טובה כשל שכיר דיומנין לא רמי אנפשיה למדכר והוא לן למימר דנשבע ונוטל וחוקה דלין שכיר משהה שכרו לצדו (ו) לא חשיבא כחוקת שכיר אלל כששתייהן ציחד היו כנגד חוקת שכיר והיו צרי וצרי והמע"ה:

והא תבע ליה קמון. ק"ד השתא אס יש עדים שמצדו היינו אפי' אחר זמנו ולכך פריך דמה אנו צרייין לעדים הללל תוצעו השתא צפנינו ולמאי דק"ס הוה מלי למיפוך אמאי נשבע ונוטל אלל פריך שפיר: **ולעולם.** פי' צקונטרס וכי שכיר משהה שכרו כ"כ ואינו מיושצ דלין צוה ראייה שנפרע דחוקה דלין שכיר משהה שכרו אינה מועלת אלל היכא דאיכא חוקה דלין צעה"צ עובר צצל תלין צהדיה וכל תלין **את הבר בלי"ה.** צריס תמורה (דף ו. ו. ושם ד"ה מחזיר) פריך לרצח דלמיר כל דלמיר רחמנא לא מעצדי אי עצידי לא מהני והרי השצת העצוט דלמיר רחמנא לא מעצוט עצוטו ותנן מחזיר את הכר צלילה אלמנא דמהני וקשה דמנליה דמתני' איירי צמשכנו צאיסור וא"ל דסמין צצרייתא דללו מליאות (לעיל דף ג:) דקתני משכנו שלל צצרות מנין כו' דאי"כ מאי קשה לן דהא צצרייתא גופה יליף מהשצ תשיצ דממשני התם ואי דלשמואל סמין א"כ מה צריך לתרך מהשצ תשיצ הלל עיקר קרא לשמואל איירי צמשכנו צאיסור דלס חבל וגו' משמע דמשכנו צציתו וי"ל דסמין אמעשים ככל יוס דמחזיר אפי' משכנו שלל צצרות א"כ סמין צצרייתא דלקמן (דף קד:) דמתרך לה רב שצת המלוה [את] חצירו אינו רשאי למשכנו משכנו חייב להחזיר לו אע"ג דהאי דפריך לרצח צתמורה לא אחי אליצא דשמואל דלין איני שייך להקשות דעיקר קרא צמשכנו צאיסור כתיב מ"מ אין להוכיח משס שלל יהא הלכה כשמואל כי כן דרך גמרא להקשות ולתרך אפילו דלא כהלכתא כדלשכסן צפ"צ דכחצות (דף ו. ו.) וצרייתא דללו מליאות (לעיל דף ג:) דקאמר אין לי אלל צמשכנו צצרות אין צריך לומר דשמואל יהפוך וישנה אין לי אלל משכנו שלל צצרות אלל יעמידנה כנתנא דפליגי אנתנא דקאי כוופיה ויהפוך דהרשה:

ואת המחרישה ביום. קשה לר"ת דמניא צבוק פירקין (דף קטו.) חבל זוג של ספרים ואמד של פרות חייב משוס צ' כלים ופירש צקונטרס פרות החורשות וחייב עליהם החובלן לפי שעושין אוכל נפש א"כ היאך נטל את המחרישה דקתני ומחזיר (ו) הא עבר כי נפש הוא חובל ועוד דלין נראה לחייב אלל דוקא דומיא דריחייס ורכז שמתקנים האוכל עצמו ככלי (א) לכן מפרש ר"ת נמד פרות היינו פרות המרככות צצבואה וגריס ר"ת נמי זוג של מספרים ולא גריסין זוג של ספרים וכן גריס ר"ח והס מספורת של ירק או לגוזו צית השחיטה כדלמרינן צצבורות (דף כה.) שדרך היה לגוזו אלל פרות החורשות לא מיקרי כלי שעושין אוכל נפש ועוד נראה לר"ת דמחרישה דהכא לאו היינו מחרישה שחורשין צה את הקרקע דנראה דלא מייחצ צהצבת העצוט אלל ככלי העשוי לגוף האדם ולהנחתו ועוד דמוקי צגמ' צמחרישה דכספא ואין דרך לחרוש קרקע צמחרישה של כסף אלל נראה לר"ת דהיינו מנגרדמא שמגרדין צו צני אדם צצית המרחץ כדלמיר צפרק חצית (שצת דף קמו:) עבדל ליה אימיה מנגרדמא דכספא וכן צפרק מליאת האשה (כחצות דף סה.) צמחרישה דכספא פר"ח דהיינו מנגרדמא: **אימא לא ינתחנו אלא בבית דין.** וא"ת מנין דניתוח אסור לצעל חוב ואומר ר"י דמדרכנן הוא כדלמיר צסמוך צעל חוב ניתוח נמי לא גזירה שמא יכנס צציתו: **ורח"ו מיהפרא והכי קתני.** תימנה דקאמר חסורי מיחפרא כדי לדמות וי"ל דלין לחוש כיון שאינו מניה כ"כ ורוצ ספרים גרסי הכי קאמר: מנע

קבו א ב מ"י פ"ה מהל' שכרות הל' ו ועין שם סמך לאין קפא טור ש"ע ח"מ סי' פט סעי' ג: קבא ג ד מ"י פ"ג מהל' מלוה וזה הל' ד סמך שם טוש"ע ח"מ סי' טו סעי' ו: קבב ה מ"י שם הל' ו ועין צהצנות וצמ"מ טוש"ע שם ספף י: קל ו מ"י שם הל' ה טוש"ע שם סעי' טו: קלא ד מ"י שם הל' ו טוש"ע שם סעי' י: קלב ה מ"י שם הל' ד ועין שם טוש"ע שם סעי' ו: י מ"י שם הל' ה:

תורה אור השלם

1 לא תעשק את רעך ולא תגול לא תלין פועלת שְכיר אַתְּךָ עַד יִקְרָא יֵט יָג 2 בחוץ העמוד והאישי אשר אתה נושה בו יוציא אֶלְיָךְ אֶת הָעֵבֹט וְחֻצְוֹה: דברים כד יא 3 לא תחבל רחוק וקרוב כי נפש הוא חבל. דברים כד י 4 לא תשה משפט גר יחוס ולא תחבל בגד אֶלְיָךְ אֶת הָעֵבֹט דברים כד ז 5 כי תשה ברעך משאת מאומה לא תבא אֶל בֵּיתוֹ לָעֵבֶט וְעָבֹט: דברים כד י

מוסף רש"י

וכי שכיר עובר על כל תגול. לקבל שכרו צ' פעמים (שבועות סה.)

קיוג: המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

א) (עי' שנת מהל' א, פי' אמות וכן פי' רש"י לעיל פי' ד"ה בני גרמיה, א) (שנת קמ"ד, ד) שנת קמ"ו; א) שנת קמ"ה; א) (כמויות קמ"ו, א) (פי' כמין מסרק היא ומחך בה שבו במרחץ ערוך ערך מרחש וע"ל עמוד א' במוס' סד"ה ואם המרחשית, א) (דברים כד, ט) (ויקרא כו, א) (לעיל ע"א, ט) (לדגמור כ"ל, ט) (עי' מוס' כמויות סד"ה ונתן מירלו באופן חתך).

הגהות הגר"א

[א] גבי ונתן מטה כו. כ"ז דעת הרמב"ם שאינו נטל אלא אלו בלבד אבל לא שאר (כלים) שמסדרין בשעת גביה והרמב"ן (וש"כ"א) כתבו דכל הסדור (דערסין) מסדרין לו ג"כ כאן ח"ש כדכ"ז כ"י ודעת הרמב"ם דאין נטל לו כלום ומ"ש ונתן כ"י קאי אשעת גביה וה"ה כל הסדור ח"ש (במתני' ומחיר כ"י ודעת הרמב"ן) שמתיין לו כל הסדור כמ"ל רק מה שא"ש לו מחיר כיון כי ומחירה אינו מנע לו כי אם בעת שצריך ח"ש במתני' ומחיר כ"י והרמב"ם י"ל דכ"ז לא בכלל מנע וכן משמע בדבריו (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' טו ס"ק נה):

לעני רש"י

פולטר"א (פולטר"א).

מוסף רש"י

לא את הלוף. מין קטניות שאינו ראוי מי אפילו לבהמה (שבת קכ"ב). שהוא מאכל לעורבין. כגון עשירים שמגדלין עורבין לגזולה (שם). סבין שמן ורוד על גבי מכותיהן בשבת. ולא גזר משום שחיקת סממין (שם).

לא עליה ז"ד ימלוה. והכי קאמר בחוץ תעמוד אמה והאיש שהוא שליח ז"ד ואשר אתה נושה בו יוציא אליך: הרי בעל חוב אומר. שאינו רשאי: הסכום מדבר. שהוא רשאי ליכנס לחובלו והכי קאמר קרא אם חזול תחזול על ידי שליח ז"ד עד זוא השמש תשיצנו לו: **שנאמר בחוץ תעמוד והאיש.** שהוא שליח בית דין גם הוא יעמוד בחוץ: **לא ימשכנו כלים שעושין כהן אוכל נפש.** דליתרבו ממי נפש הוא חובלתי: **מטה ומטה.** לקמן הוא מפרש אמת לאכול ואחת ליטן: **מנע.** של לצד שקורין פולטר"א במקום שאין כסמות: **לעשיר.** שהורגל במנעות: **ומפץ לעני.** לפי מה שהורגל דגזי ערכין כתיב ואם מך הוא מערכין ודרשין (ערכין דף כד). החייהו מערכין גזבר הבא למשכנו כשאין ידו משגת והוא יודין בהשגת יד דכתיב (ויקרא כו) והעמידו לפני הכהן והעריך אותו הכהן משייר לו כדי חייו ונטול השאר וינא ידי הקדש ואפי' העשיר לאחר שאמרוהו ונטול מה שצידו ומינה נמי גמרינן לבעל חוב שמיירין לו כדי חייו כדאמר לקמן (דף קיד). דגמר מיכה מילה: **לו.** הוא לריך ליתן מטה אבל לא לאשמו ולבניו דהחייבה כתיב ולא הוטל על המלוה להחיות את בני ביתו: **שמסדרין.** שמיין להניח לו לרכי חייו לשון והעריך (אבותי). ליטנא אחרינא שמסדרין לשון שרד ושמיין שמעתי: **אדרבה עיקר סידור בערכין כסיב דכפי לעיל: למאן.** המטה השנית: **מיטנא לעינא דמיטנא דמיטנא אחרינא.** חבל לה של פשתן על מתניו: **אחינא.** תמנא: **אחינא ריקנא.** קודס אחילה: **ולא מסגי ארבעה גרמדי.** קודס שישן. הלכך יחזיקין ליה מטה שניה ומשייבה ברחוק ארבע אמות ממקום אחילתו ועל כרחו ירגיל לעמוד וללכת במשכבו ולא יישן על מטה שאכל: **זבוגי מוצנינן ליה.** לאחר שלשים יום אף כלים הצריכין לו כדתנין משלשים ולהלן מוכרין: **סנא כרנן שמעון סני סנא קמיא.** דרכ נחמן לרך ממני רש"ג אומר כדרך שמסדרין וכו': **זבוגי לגמרי.** שלא ישאיר לו לפי צרכו בלמנוס: **צענינא.** כמות שהיא חשובה. אם חבל כמות של מעיל יחזיר לו הוא בעצמה: **מסדר ליה מאי דחוי ליה.** ימכור לו של שיראין ויתן לו אחת של אמר ואחת של קנבוס: **אי אית ליה לרבן גמליאל האי סברא.** לסדר לבעל חוב: **ליכא מידי דלא חוי ליה.** מאחר שהורגל בו דהא שמענא ליה דאמר כל ישראל בני מלכים הם דאמר אביי ולא אם הלוף ולא אם החרדל. מטלטלין בשבת שאינם ראויים היום לא זה לצשל ולא זה לטחון. לוף מין קטנית ואינו ראוי למאכל כשהוא חי ואפילו בלעופות: **לעורבים.** וישראל בני מלכים ויש להם לגדל עורבים לנוי ולשחוק: **שן דרין לטוח בחול.** בלא שום מכה הלכך כי איכא מכה נמי לא מוכחא מילתא דלרפואה עבד (דכי גזרו) רבנן משום שחיקת סממין: **מפשטיין אוסא ממנו.** לפרוע לבעל חוב את חובו: **בשלמא כר וכסת.** דתנן במתניתין איכא למימר מוכרין דקאמר רש"ג לביי בני קאמר לקנות גרועה הימנו וביי בני יטול בחובו: **אלא מחרישה.** דקתני במתניתין ועלה קאמר רש"ג מוכרין מאי בני בני איכא: **ונימא ליה.** מלוה: **לאו עלי ידידי רמיא.** לפרנקין איברא

במטה ומטה. צפ' שום הימונים (ערכין דף כג): **לא תני אללא** מטה המנוצעת משום דמוצעת לא שצקינן ליה אללא אחת כדאמר נמי הכא מטה ומטה ומנע וצפ' אע"פ (כמויות דף סד): **גזי משרה אשמו על ידי שליח** צעני שצישראל דלא יהיב לה אללא מטה ומפץ משום דהתם קודס שנשאת לו לא היה לה אללא חדא מטה: **השתא** זבוגי מוצנינן. הסכת והכר שיש לו צעין סדורי מסדרין בתמיה פירוש ואנן נסדר לו להניח מן המעות כדי לקנות כסות לנורך שנים עשר חדש כמו שעושין בערכין: **נימא** איה ע"י ידידי רמיא. לאו אמתני' פריך אמאי מחזיר לו הכר דא"כ למה המתין עד כאן ועוד דמה לריך טעם על מלות המקום ועוד וכי לא ידע דכתיב (דברים כד) ולך מטה לדקה אללא על כרחך ידע ואפילו הכי מקשה ליה וא"כ מה מתוך לו אללא נראה דלרבי עקיבא ורבי ישמעאל פריך דאמר כל ישראל בני מלכים הם וכולן ראויין לאותה אינטלל ואמאי כיון דלאינו לזבשה אללא לכבוד ולגוי בעלמא למנה יש לנו לומר שכל זה הטיל הכתוב על המלוה כיון שלא פירש הכתוב צדקה ולא היה שייך עליו יותר מעל אחר כיון דקגיא ליה בלאו הכי ומשני גם צאינטלל שייך לומר לך מטה לדקה והטיל עליו הכתוב שלא למנוע ממנו הגוי והכבוד והתנוגו שהורגל בו עד עתה: **הקדש**

קלב א מיי פ"ג מהל' מלוה הל' ד סמג לאוין קפ"א טושי"ע ח"מ סי' טו סעיף ו: קלב ב מיי שם הל' ג טושי"ע שם ובפטי' ז: קלב ג מיי שם הל' ו ועיין בהשגות ובמ"מ טושי"ע שם פטי' ח וסעיף כג: קלב ד מיי פ"א שם הל' ז טושי"ע שם פטי' כג: קלב ה מיי פ"ג מהל' ערכין הל' יד סמג עשין קל"ה: קלב ו מיי פ"א מהל' קפ"א טושי"ע ח"מ סי' טו סעיף כג: קלב ז מיי פ"א מהל' שנת הל' טו ונהל' ין סמג לאוין פ"א טושי"ע ח"מ סימן שם פטי' כט: קלב ח מיי שם פ"א מהל' כג סמג שם טושי"ע ח"מ סי' טו סעיף כג: קלב ט מיי פ"א מהל' מלוה הל' ז סמג לאוין קפ"א טושי"ע ח"מ סי' טו סעיף כג:

תורה אור השלם

- 1 אם חבל תחבל שלמת ריעך עד בא השמש תשיבנו לו: שמות כב כה
- 2 פי תשה בריעך משאת מאומה לא תבא אל ביתו לעבט עבטו: דברים כד י
- 3 בחוץ תעמד וקאיש אשר אתה נושה בו יוציא אליך את העבט והחוצה: דברים כד יא